

ombudsman

už 20 let pomáháme bez rozdílu

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

Sp. zn.: Pl. ÚS 112/20

Naše sp. zn.: 4/2021/SZD
Naše č. j.: KVOP-5410/2021

Navrhovatel: Nejvyšší správní soud

**Účastníci řízení: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR
Senát Parlamentu ČR**

Návrh na zrušení ustanovení § 52 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů

Vyjádření vedlejšího účastníka řízení – veřejného ochránce práv

Systemem datových schránek

Vyjádření vedlejšího účastníka – veřejného ochránce práv

I. Výzva Ústavního soudu

Dne 21. ledna 2021 jsem obdržel žádost o zaslání vyjádření z pozice vedlejšího účastníka řízení o návrhu Nejvyššího správního soudu na zrušení ustanovení § 52 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

II. Vstup do řízení

Rozhodl jsem se, že využiji svého procesního práva dle ustanovení § 69 odst. 3 zákona o Ústavním soudu¹ a do řízení vstoupím. Tímto v souladu s požadavkem Ústavního soudu zasílám níže své odůvodněné vyjádření.

III. Právní hodnocení

S návrhem Nejvyššího správního soudu i jeho právní argumentací se plně ztotožňuji.

K právnímu hodnocení pouze shrnu, že rozhodnutí o kázeňském přestupku, kterým vězeňská správa uloží odsouzenému pokutu, má nepochybně povahu zásahu do majetkových práv. Stejně je tomu v případě propadnutí věci (ustanovení § 48 zákona o výkonu trestu) či zabrání věci (ustanovení § 50 zákona o výkonu trestu), které *de lege lata* podléhají soudnímu přezkumu (ustanovení § 52 odst. 4 zákona o výkonu trestu).

Současně s tím je předkládaný návrh v souladu s judikatorními tendencemi Ústavního soudu k erozi výluk ze soudního přezkumu ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.²

Proto se domnívám, že s přihlédnutím k čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod **je výluka soudního přezkumu v případě rozhodnutí o uložení kázeňského trestu pokuty nepřípustná.**

IV. Poznatky z praxe veřejného ochránce práv

Nad rámec uvedeného si dovoluji stručně zasadit problematiku kázeňského trestání v podmínkách českého vězeňství do širšího kontextu, zejména ve světle poznatků ze své činnosti.

Konkrétně ke kázeňským trestům a opatřením souvisejícím s právem vlastnit majetek³ (tedy kázeňské tresty propadnutí věci a pokuty, institut zabrání věci) podotýkám, že ačkoliv všechny tři uvedené právní instituty postihu majetku zasahují do majetkové sféry odsouzených, pouze dva z nich podléhají soudnímu přezkumu. Přitom v případě zabrání věci či propadnutí věci je majetková hodnota ztráty pro majitele zpravidla nepoměrně nižší než maximální hodnota kázeňského trestu pokuty (až 5 000 Kč). V minulosti se ochránce

---

1 Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

2 WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 745.

3 Dle čl. 11 Listiny základních práv a svobod.

zabýval např. případem propadnutí věci (digitální hra Tetris)⁴ či případem zabránění věci (hotovost ve výši 700 Kč).⁵ Propadnutím či zabráněním věci však mohou být postiženy i předměty skutečně nepatrné hodnoty ve srovnání s pokutou ve výši 5 000 Kč – jako např. zbroušený přívbor či provaz coby potenciálně nebezpečné věci apod.

Vedle toho se mí předchůdci v minulosti zabývali i jinými kázeňskými tresty. Konkrétně zkoumali to, zda do právní sféry odsouzeného intenzivně nezasahují i jiné tresty, které jsou vězeňskou správou i soudy vnímané jako méně intenzivní, a tedy ústavně konformně vyloučené ze soudního přezkumu (*srov. přehled judikatury v návrhu NSS*). To by totiž podporovalo myšlenku umožnění širšího soudního přezkumu kázeňských trestů, např. i důtky. Konkrétně se pak předchozí ochránci zabývali případem odsouzeného, kterému byl uložen podmíněný kázeňský trest umístění do uzavřeného oddělení se zkušební dobou na tři měsíce.⁶ Tento kázeňský trest, resp. rozhodnutí, jímž byl uložen, podléhá soudnímu přezkumu. V řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o uložení tohoto trestu⁷ byl tento kázeňský trest změněn na důtku, která je však objektivně v daném případě přísnějším trestem. Podmíněný kázeňský trest se totiž automaticky zahradí, jestliže odsouzený nespáchá během zkušební doby jiný kázeňský trest.⁸ Důtka je však ze soudního přezkumu vyloučena. Dotčený odsouzený ve zmiňovaném případě mohl v dané době žádat o podmíněné propuštění, přičemž uložení nepodmíněného kázeňského trestu, kterým je i důtka, má na takové rozhodování negativní vliv – snižuje pravděpodobnost úspěchu v řízení o podmíněném propuštění, a je tak způsobilá de facto prodloužit trest odnětí svobody.⁹

Konečně si dovoluji zmínit, že kázeňský trest pokuty lze uložit i obviněnému (v maximální výši do 1 000 Kč) podle ustanovení § 22 odst. 2 písm. b) zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby. Zároveň dle ustanovení § 23 odst. 8 zákona o výkonu vazby takové rozhodnutí taktéž nepodléhá soudnímu přezkumu, ačkoliv se jedná typově o stejnou situaci jako v diskutovaném případě pokut u odsouzených.

V kontextu daného řízení jsem si nicméně vědom, že tyto úvahy směřující k širšímu přezkumu kázeňských trestů ukládaných vězeňskou správou jsou nad rámec předmětu stávajícího řízení před Ústavním soudem vymezeného shora označeným návrhem Nejvyššího správního soudu.

V další řadě mám za to, že není třeba se obávat zahlcení soudů žalobami domáhajícími se přezkumu kázeňských trestů. Soudní poplatek představuje z pohledu často nemajetných

---

4 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 15. 06. 2015, sp. zn. 2101/2015/VOP, dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/3644>.

5 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 24. srpna 2017, sp. zn. 2233/2017/VOP, dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5362>.

6 Jedná se o doposud neukončenou věc, jejíž závěry nejsou veřejně dostupné (evidována pod interní sp. zn. 5557/2018/VOP).

7 Tedy o stížnosti dle ustanovení § 52 zákona o výkonu trestu.

8 Podle ustanovení § 46 odst. 4 zákona o výkonu trestu.

9 Viz KLABAČKA, Ondřej. Rozdílný přístup soudů při rozhodování o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a jeho ústavněprávní souvislosti [online]. Brno, 2018, 159 s. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/lsav9>. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Pavel Kandalec, Ph.D., LL.M.

vězněných osob poměrně výraznou překážku v přístupu k soudu. Nemluvě o obecně nikterak vysoké ochotě vězněných osob podobná soudní řízení iniciovat.¹⁰ S tím souvisí i to, že soudní přezkum kázeňského trestání klade zvýšené nároky na preciznost a administraci rozhodovací praxe vězeňské správy, což již v minulosti¹¹ s velkou pravděpodobností vedlo k poměrně výraznému poklesu četnosti ukládaných kázeňských trestů.¹²

Závěrem pro úplnost zmiňuji, že vláda ČR už v roce 2015 přislíbila Výboru proti mučení (CPT), že připraví komplexní novelu tak, aby byl proces kázeňského řízení celkově upraven v zákoně o výkonu vazby nebo v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody a došlo k úpravě vybraných kázeňských trestů (mj. zkrácení doby samovazby a pobytu v uzavřeném oddělení). Zároveň by se rozhodování o nejzávažnějších kázeňských proviněních přesunulo do trestního řízení.¹³ Slib doposud splněn nebyl, ačkoli jej vláda ČR zopakovala i ve svém vyjádření ke zprávě Výboru CPT z další návštěvy ČR v roce 2018.¹⁴ Byť bylo předmětem kritiky Výboru CPT především stávající nastavení nejzávažnějších kázeňských trestů, přislíbená komplexní změna právní úpravy otevírá dostatečný prostor pro úvahy o změně v přístupu k soudní kontrole kázeňského trestání.

V. Závěrečný návrh

Z důvodů výše uvedených se s návrhem Nejvyššího správního soudu ztotožňuji a navrhuji, aby Ústavní soud **návrhu vyhověl**.

V Brně dne 8. února 2021

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(elektronicky podepsáno)

---

10 SVOBODA, Milan. K soudnímu přezkumu rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení proti odsouzenému. Právní rozhledy. Praha: C. H. Beck, 2011, roč. 19, č. 13, s. 476-478. ISSN 1210-6410.

11 V návaznosti na umožnění soudního přezkumu vybraných kázeňských trestů Nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl ÚS 32/08.

12 Blíže viz VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Věznice. Zpráva ze systematických návštěv 2016*, s. 53–55. [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv. [cit. 2021-02-03]. ISBN 978-80-87949-24-5. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ESO/14-2014-NZ-Souhrnna_zprava_z_navstev_veznic.pdf.

13 Vláda České republiky. Vyjádření vlády České republiky ke zprávě o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Výbor CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, s. 16. [online]. Praha: Vláda ČR [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168069568f>.

14 Vláda České republiky. Vyjádření vlády České republiky ke zprávě o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Výbor CPT) ve dnech 2. až 11. října 2018, s. 19. [online]. Praha: Vláda ČR [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168099334a>.